

Kreativní účetnictví – využívání technik kreativního účetnictví ve vybrané společnosti

Kateřina Matošková

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Kateřina Matošková
Osobní číslo: M17142
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Účetnictví a daně
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Kreativní účetnictví – využívání technik kreativního účetnictví ve vybrané společnosti

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Vypracujte literární rešerši týkající se dané problematiky.

II. Praktická část

- Analyzujte způsoby účetních podvodů v praxi.
- Na základě provedené analýzy navrhnete řešení využívání kreativního účetnictví ve vybrané společnosti.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Forma zpracování bakalářské práce: Tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

- DRÁBKOVÁ, Zita. *Kreativní účetnictví a účetní podvody: řízení rizika účetních chyb a podvodů*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 152 s. ISBN 9788075527912.
- DVOŘÁKOVÁ, Lenka. *Nejčastější chyby a amply účetních*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 212 s. ISBN 9788075983312.
- JONES, Michael. *Creative Accounting, Fraud and International Accounting Scandals*. Hoboken: John Wiley, 2010, 576 ps. ISBN 9780470057650.
- SIÁDKOVÁ, Eva a Jiří STROUHAL. *Účetnictví – výkaznictví podle českých účetních předpisů*. Praha: Institut certifikace účetních, 2016, 152 s. ISBN 9788087985083.
- ŠTEKLER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ. *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2016, 288 s. ISBN 9788027100484.

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Marie Paseková, Ph.D.
Ústav financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: 6. ledna 2020
Termín odevzdání bakalářské práce: 19. května 2020

L.S.

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 6. ledna 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s tím, že vyrovnaní případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení:

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou účetních výkazů na odhalení kreativního účetnictví a podvodů ve vybrané společnosti. Teoretická část bakalářské práce se zaměřuje na seznámení s kreativním účetnictvím a jeho technikami. Dále se zabývá motivací, proč je kreativní účetnictví využíváno. Práce také obsahuje ukázkou celosvětových účetních skandálů, která jsou úzce spjata s kreativním účetnictvím a v neposlední řadě práce obsahuje i definici podvodů a jejich rizikových faktorů. V praktické části se již práce zabývá analýzou jednotlivých účetních výkazů z různých podniků, které vybraná společnost spravuje a vysvětlení motivace využití metod kreativního účetnictví.

Klíčová slova: kreativní účetnictví, podvody, účetní výkazy, motivace, skandály

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the analysis of financial statements to detect creative accounting and fraud in a selected company. Theoretical part of the thesis focuses on familiarization with creative accounting and its techniques. It also deals with motivation why creative accounting is used. The work also includes a sample of world accounting scandals, which are closely linked to creative accounting and last but not least, it also includes a definition of fraud and their risk factors. In the practical part of the thesis deals with the analysis of individual financial statements from different companies, which the selected company manages and explains the motivation of using creative accounting methods.

Keywords: creative accounting, cheats, financial statements, motivation, scandals

Chtěla bych poděkovat vedoucí mé bakalářské práce doc. Ing. Marie Pasekové, Ph.D. za cenné odborné rady a konzultace při psaní této práce. Dále bych chtěla poděkovat nejmenované společnosti za poskytnutí podkladů pro zpracování praktické části. V neposlední řadě patří mé díky příteli, který mi byl vždy oporou a rodině za neustálou podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 KREATIVNÍ ÚČETNICTVÍ.....	11
1.1 VÝZNAM ÚČETNICTVÍ.....	11
1.2 DEFINICE KREATIVNÍHO ÚČETNICTVÍ.....	11
1.3 TECHNIKY KREATIVNÍHO ÚČETNICTVÍ.....	11
1.3.1 Window dressing	12
1.3.2 Mimobilanční financování	13
1.3.3 Earning managements.....	13
1.3.4 Income smoothing	14
1.3.5 Big bath.....	14
1.4 VÝHODY A NEVÝHODY KREATIVNÍHO ÚČETNICTVÍ	15
2 MOTIVACE PRAKTIKOVÁNÍ KREATIVNÍHO ÚČETNICTVÍ.....	17
2.1 Z PODNĚTU MANAŽERŮ	17
2.2 ŠPATNÝ MANAGEMENT.....	17
2.3 SNÍŽENÍ RIZIKA A NEJISTOTY.....	17
2.3.1 Provozní riziko	18
2.3.2 Tržní riziko	18
2.3.3 Finanční a ekonomické riziko	18
2.3.4 Inovační riziko.....	18
2.4 PROBLÉMY S OCEŇOVÁNÍM.....	18
2.5 TLAK ZE STRANY INVESTORŮ.....	18
2.6 SNAHA O SNÍŽENÍ DANÍ.....	19
2.7 SPLNĚNÍ PODMÍNEK PRO POSKYTNUTÍ ÚVĚRU	19
3 NEJVĚTŠÍ ÚČETNÍ SKANDÁLY	20
3.1 ENRON.....	20
3.2 WORLDCOM.....	20
3.3 AHOLD.....	20
4 ÚČETNÍ PODVODY	22
4.1 VNITŘNÍ PODVODNÁ JEDNÁNÍ	22
4.1.1 Neoprávněné nakládání s aktivy.....	22
4.1.2 Manipulace účetních výkazů.....	22
4.1.3 Korupce.....	23
4.2 VNĚJŠÍ PODVODNÁ JEDNÁNÍ.....	23
4.3 TROJÚHELNÍK PODVODU.....	24
4.3.1 Motiv / Tlak.....	24
4.3.2 Příležitost	24

4.3.3	Odůvodnění	25
4.4	RIZIKOVÉ FAKTORY VYPLÝVAJÍCÍ Z NESPRÁVNOSTI ZPRONEVĚROU MAJETKU.....	25
4.4.1	Motiv / Tlak.....	25
4.4.2	Příležitosti	25
4.4.3	Odůvodnění	26
4.5	RIZIKOVÉ FAKTORY PODVODNÉHO ÚČETNÍHO VÝKAZNICTVÍ.....	26
4.5.1	Pobídky / nátlak.....	26
4.5.2	Příležitosti	27
4.5.3	Postoj / ospravedlnění.....	28
4.6	POSUZOVÁNÍ RIZIKOVÝCH FAKTORŮ PŘI ZKRESLOVÁNÍ ÚČETNÍCH VÝKAZŮ.....	29
4.7	DŮSLEDKY MANIPULACE S ÚČETNÍMI DATY.....	30
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	31
5	ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	32
6	ANALÝZA KONKRÉTNÍCH PŘÍKLADŮ VYUŽITÍ KREATIVNÍHO ÚČETNICTVÍ.....	33
6.1	PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 1.....	33
6.2	PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 2.....	36
6.3	PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 3.....	39
6.4	PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 4.....	41
6.5	PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 5.....	43
6.6	PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 6.....	47
6.7	PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 7.....	49
7	VYHODNOCENÍ MANIPULACE ÚČETNÍCH VÝKAZŮ A NÁVRHY NA OPATŘENÍ.....	51
	ZÁVĚR	52
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	55
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	56
	SEZNAM TABULEK	57
	SEZNAM PŘÍLOH	59

ÚVOD

Účetnictví podniku by mělo být vedeno tak, aby splňovalo veškeré zásady. Tu základní a významnou zásadu věrného a poctivého zobrazení účetnictví však kreativní účetnictví nespĺňuje. Problematika kreativního účetnictví je na vzestupu zvlášt' po skandálech řady světových společností. Nesprávné vedení účetnictví vede k postihům a sankcím, proto hlavní motivací všech společností by mělo být se těmto sankcím vyhýbat, ale ve skutečnosti řada podniků toto riziko podstupuje.

Kreativní účetnictví je realizováno především z důvodů požadavků vedení podniku k dosažení příznivějších finančních výsledků. Ti následně tlačí na záměrné manipulování s účetními výkazy, které jsou pak velmi těžce odhalitelné, a proto se zvyšuje jejich popularita využití.

Mezi hlavní cíle bakalářské práce patří seznámení s problematikou kreativního účetnictví. Co takové využívání přináší pro podniky, s důrazem zaměřením na motivaci podniků používat kreativní účetnictví.

Teoretická část se zaměřuje na pochopení postupů kreativního účetnictví. Jsou zde důkladně vysvětleny jednotlivé techniky. Dále je zde snaha přiblížit poznání motivace využití kreativního účetnictví ať už je to z podnětu manažerů či vyvíjení tlaku ze strany investorů. Pro uvědomění postupů při odhalování kreativního účetnictví jsou zde popsány ty největší světové skandály.

Poté se teoretická část přesune k účetním podvodům a vymezí rozdíly mezi podvody a kreativním účetnictvím. Popsány jsou zde vnitřní i vnější podvodná jednání a také se nesmí opomenout na základní kámen této problematiky, a to je trojúhelník podvodu (motiv/tlak, příležitost, odůvodnění). Závěr teoretické části se dotýká důsledků manipulace s účetními výkazy.

Praktická část se zabývá sedmi případovými studii, ve kterých jsou dopodrobna analyzovány účetní výkazy. Je zde uveden důkladný popis a vysvětlení motivace použití kreativního účetnictví i následky s tímto spojené.

Na závěr praktické části jsou na základě analýzy případových studií uvedené vyhodnocení manipulace účetních dat a následné návrhy na opatření, pro zamezení v pokračování využívání kreativního účetnictví.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KREATIVNÍ ÚČETNICTVÍ

1.1 Význam účetnictví

Účetnictví představuje informační systém o činnosti podniku. Podává informace o výkonnosti podniku, jeho ziskovosti nebo ztrátovosti a mnoho dalších prosperitách. Předmětem účetnictví je zobrazení struktury majetku a jejího zdroje krytí, dále pak podává přehled nákladů a výnosů, který je zjištěn z výsledku hospodaření. (Šteker a Otrusínová, 2016)

1.2 Definice kreativního účetnictví

Jednotná definice tohoto pojmu neexistuje, obecně si ho však můžeme vyložit jako manipulace s účetními daty za účelem dosažení příznivých výsledků v účetnictví. Je to přetvoření pravdivých účetních výkazů na takové, jak si přeje dotyčná společnost. (Drábková, 2017)

Společnosti používající kreativní účetnictví lze rozdělit na dva typy. Ty společnosti, které neporušují věrný a poctivý obraz v účetnictví a ty druhé které jej narušují. Nejtěžší je najít tu hranici, kde se společnosti drží v rámci kreativity a spadají stále do kreativního účetnictví nebo už velmi narušují věrný a poctivý obraz, kde manipulaci s daty už definujeme jako podvod. (Drábková, 2011)

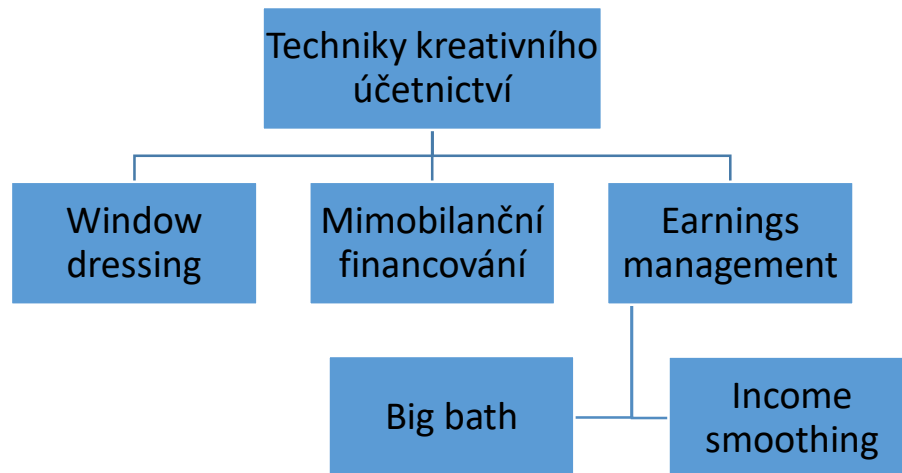
Účetní jednotky záměrně nebo nezáměrně zkreslují informace, které jsou pak detailně prozkoumány, kterou z technik kreativního účetnictví je ovlivněna. U kreativního účetnictví jsou vždy záměrně upravená data. Může se tedy stát, že výkazy, které jednotka úmyslně neupravila, jsou neúplné nebo pracovník účetní jednotky udělal v průběhu vypracování nedbalou chybu. (Celerýnová, 2013)

Po skandálech ve světě, kdy významné světové společnosti jednoznačně porušují věrný a poctivý obraz v účetnictví, se začíná proti kreativnímu účetnictví bojovat. (Celerýnová, 2013)

1.3 Techniky kreativního účetnictví

Techniky kreativního účetnictví jsou dvojí, ty, které jdou lehce odhalit a jsou velmi zřetelné a pak ty, na které přijde opravdu jen specialista, který se odhalováním zabývá. (Drábková, 2017)

Mezi dvě hlavní techniky patří zatajování skutečnosti (window dressing), který spadá do těch lehce odhalitelných a mimobilanční financování, které jdou těžce rozpoznat. Dále zde patří agresivní účetnictví a řízení výnosů (earnings management), které zahrnuje uhlazené výnosy (income smoothing) a snižování výnosů (big bath). (Drábková, 2017)

Obrázek 1 - Diagram technik kreativního účetnictví (vlastní zpracování, zdroj: Drábková, 2011, s. 16)

1.3.1 Window dressing

Tato technika se zabývá manipulací účetních transakcí, tak že ovlivňují účetní výkazy, aby vylepšili vzhled o jejich finanční situaci. Společnost tedy neposkytuje věrný a poctivý obraz, ale jejich žádoucí stav. Jak společnost chce, aby je viděli ostatní společnosti, akcionáři, odběratelé a další. Vědí, že na odběratelé funguje určitá metoda, tak upraví ty svoje metody, tak aby byly co nejvíce podobné či stejné metodě odběratelů. (Drábková, 2017)

Příklady window dressing dle Drábkové:

- „prodej a zpětný nákup aktiv,
- záměrné vykazování krátkodobého majetku a dluhů mezi dlouhodobým, a naopak dlouhodobého majetku a dluhů mezi krátkodobým majetkem,
- nedodržování zásady opatrnosti v účetnictví,
- některé praktiky v přeceňování majetku,
- zkreslené vykazování výnosů,
- zkreslené oceňování majetku v rozvaze již v době jeho pořízení,

- *změny v přijatých účetních politikách a záměrné chyby,*
- *zaměňování modernizace majetku za opravu nebo naopak,*
- *odhad doby životnosti majetku, který je proveden záměrně chybně,*
- *půjčky přes konec účetního období,*
- *vykazování majetku, který podniku nepřináší a v budoucnu ani nepřinese ekonomický prospěch.*“ (Drábková, 2017, s. 30)

1.3.2 Mimobilanční financování

Mimobilanční financování navazuje na window dressing s tím, že oproti předešlé metodě se tato metoda stěží odhaluje. Jelikož se i přes manipulaci účetních výkazů vůbec nemusí promítnout do rozvahy, tudíž to vypadá, že se žádné podvodné účetní operace nestaly. (Pastorová, 2019)

U této techniky je cílem vykázat co nejnižší či žádnou míru zadluženosti. (Pastorová, 2019)

Příklady mimobilančního financování jsou podle Drábkové tyto:

- *„účetní zachycení prodeje pohledávek nebo faktoringu v závislosti na riziku vyplývajícím z nesplacení pohledávek (nevykazování závazků vyplývajících z nesplacení pohledávky)*
- *zaměňování kapitálového (finančního) leasingu za operativní,*
- *půjčky (obvykle směnitelné půjčky s pevným úrokem) klasifikované jako vlastní kapitál,*
- *zaručené půjčky považované za tržby (smlouvy o prodeji a zpětném nákupu),*
- *nekonsolidace kvazi dceřiných společností, které jsou používány, aby zlepšily finance obchodních korporací.*“ (Drábková, 2017, s. 31)

1.3.3 Earning managements

V earnings management neboli řízení zisků se účetní jednotka aktivně snaží změnit účetní výkazy, aby pozvedla výkonnost podniku. Ať už kvůli investorům, jenž jim podávají klamavé informace o stavu výkonnosti podniku nebo upravují různé výsledky z procesů, které vyplývají z podepsaných smluv o daných vykazování účetních dokladů. (Klečková, 2014)

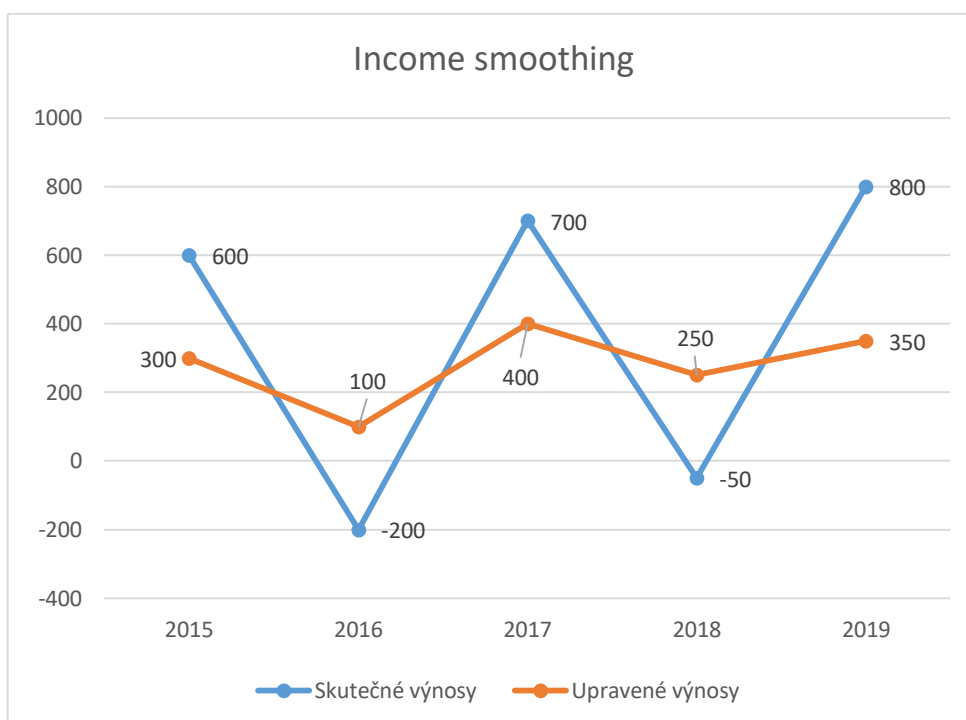
Pod earnings management fungují dvě techniky, a to income smoothing a big bath. (Klečková, 2014)

1.3.4 Income smoothing

Technika Income smoothing neboli česky uhlazení výnosů má za úkol co nejvíce snížit rozdíl mezi vysokým a nízkým ziskem mezi účetními obdobími. Snaží se zmenšit a udržovat zisk v době kdy se podniku daří a tu uchovanou část zisku využívá v letech, kdy si nevede nejlíp a předpokládá, že se dostane až třeba do ztráty. Z popisu vyplývá, že tato technika slouží po dobu i několika let. (Pastorová, 2019)

Data modelové situace Income smoothing					
	2015	2016	2017	2018	2019
Skutečné výnosy	600	-200	700	-50	800
Upravené výnosy	300	100	400	250	350

Tabulka 1 - Data modelové situace Income smoothing (vlastní zpracování)

Obrázek 2 - Modelová situace Income smoothing (vlastní zpracování)

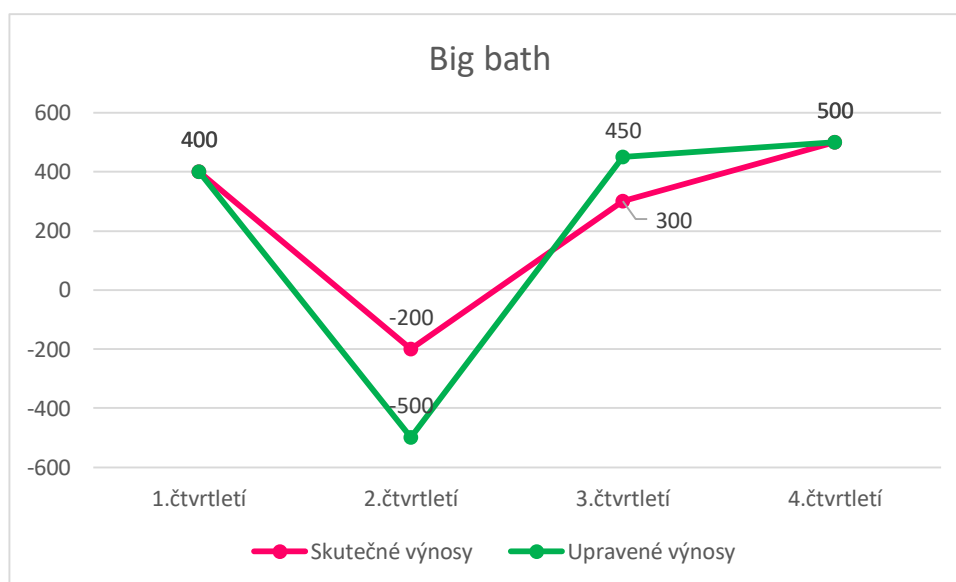
1.3.5 Big bath

Big bath je druhou praktikou, která spadá pod earning managements. Jak víme income smoothing se zabývá snižováním výkyvů zisku, v big bath se podnik zaobírá ztrátou. Pokud se dostane do ztráty, může tuto ztrátu strategicky využít ve svůj budoucí prospěch. Bude totiž usilovat o její prohloubení. Teď se nabízí otázka, proč by podnik prohluboval svoji ztrátu, když jedním z jejich primárních cílů je maximalizovat zisk, tudíž by se domáhal

přesného opaku, tedy svoji ztrátu snižovat. Vysvětlení je jednoduché. Opět zde funguje faktor, kde management touží zlepšit vzhled podniku, a to tím způsobem, že v daném účetním období vyhloubí ještě více svoji ztrátu, než ve skutečnosti je a v následujícím účetním období zase navýší svůj skutečný zisk. Za následek se tedy bude zdát, že podnik hospodařil o mnoho lépe než v minulém období. (Pastorová, 2019)

Data modelové situace Big bath				
	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí
Skutečné výnosy	400	-200	300	500
Upravené výnosy	400	-500	450	500

Tabulka 2 - Data modelové situace Big bath (vlastní zpracování)

Obrázek 3 - Modelová situace Big bath (vlastní zpracování)

1.4 Výhody a nevýhody kreativního účetnictví

Za výhody využití kreativního účetnictví Pastorová považuje:

- „zvýšit vykazovaný zisk nebo možnost snížit vykazovanou ztrátu,
- zmanipulovat ukazatele finanční analýzy,
- zatajit finanční riziko,
- nevyjádřit rizika spojená s půjčkami,
- oddálit požadavky akcionářů k provedení kontroly,
- upevnit postavení managementu,

- *zvětšit možnosti podniku k získání finančních prostředků, které by ji jinými cestami nezískal.*“ (Pastorová, 2019, s. 19)

Za nevýhody jsou považovány hlavně důsledky plynoucí z použití kreativního účetnictví. Důsledky ve významu nedůvěry ze strany investorů, obchodních partnerů jako odběratelů a dodavatelů a zaměstnanců. (Celerýnová, 2013)

2 MOTIVACE PRAKTIKOVÁNÍ KREATIVNÍHO ÚČETNICTVÍ

Podnětů k praktikování kreativního účetnictví je mnoho a ty nejdůležitější budou níže vysvětleny. (Drábková, 2017)

2.1 Z podnětu manažerů

Největší snaha manažerů je dosahovat co nejvyššího zisku. Důvod, proč tedy manažeři ovlivňují účetní výkazy, se může zdát nad míru jasný. Snaha manažerů vykazovat vysoký zisk, aniž by vedení podniku vědělo, že je zvyšován uměle, pozvedá užitečnost těchto manažerů a to může mít za následek jejich vyšší peněžní ohodnocení, jelikož vedení usuzuje, že se společnosti vede dobře a má pod sebou ty nejlepší manažery. Motivací je tedy osobní prospěch. (Drábková, 2017)

Existují 2 způsoby, jak manažeři přemýšlí při praktikování kreativního účetnictví:

- 1.) První způsob je tedy zřejmý, a to je usilování o co největší zvýšení zisku.
- 2.) Druhý způsob se může zdát poněkud netradiční, tady je však na místě. Pokud se podnik dostane do ztráty, může manažer usilovat o ještě větší prohloubení této ztráty. Přemýšlí tak dopředu, kdy vše nasvědčuje tomu, že v příštích letech bude společnost zase v plusových číslech, manažer dosáhne kladného ohodnocení, že se postaral o takové zlepšení hospodaření společnosti. Toto ohodnocení se může projevit například zvýšením platu. (Drábková, 2017)

2.2 Špatný management

Management, který dosahuje velmi špatných výsledků ve společnosti, z důvodu dlouhodobého špatného rozhodování, může očekávat v brzké době ztrátu svého zaměstnání. Proto, aby zakryli své špatné výsledky, využijí právě kreativní účetnictví. Využitím kreativní účetnictví zakryjí špatné výsledky hospodaření, aby prodloužili své pracovní poměry. Management tak dostane více času, před odkrytím špatného hospodaření, na hledání nového zaměstnání. (Drábková, 2017)

2.3 Snížení rizika a nejistoty

Každý současný podnik se pohybuje v neustálém prostředí rizik a nejistot, které mohou být dány například: rostoucí mírou inflace, výraznými změnami úrokové míry nebo zkrachování banky, u které má firma uložené velké množství finančních prostředků. (Drábková, 2017)

Tyto příklady jsou klasifikovány pod riziko podnikatelské, které dále zahrnuje:

2.3.1 Provozní riziko

Jedná se o riziko, které plyne z poruchy nebo výpadku plynulého provozu. Zde patří například havárie strojů, výpadky elektrické energie, stávky, náhrada za nemocného zaměstnance nebo odcházejícího zaměstnance. Toto riziko ohrožuje každodenní provoz podniku. (Druhy podnikatelských rizik, 2015)

2.3.2 Tržní riziko

Tržní riziko se odvíjí od úspěšnosti podniku na trhu. Do tohoto rizika patří změny cen, odbytu, chování konkurence, preference spotřebitelů. (Druhy podnikatelských rizik, 2015)

2.3.3 Finanční a ekonomické riziko

Toto riziko je nejvýznamnější, jelikož je úzce spojené s hospodařením a řízením podniku. Rozděluje se na vnitřní a vnější riziko. Do vnitřního finančního rizika patří platební neschopnost, vykázaná ztráta a zadluženost. Do vnějšího rizika patří především změny úrokových sazeb a daní. (Druhy podnikatelských rizik, 2015)

2.3.4 Inovační riziko

Inovačním rizikem je rozuměno jako odhad ziskovosti a spolehlivosti investice. Například zavádění nových výrobků. (Druhy podnikatelských rizik, 2015)

2.4 Problémy s oceňováním

Problematika oceňování je poslední dobou považována za hlavní důvod praktikování kreativního účetnictví. Jelikož velké množství společností používá historické ceny k oceňování aktiv, dochází tím k jejich podhodnocení. Tímto důvodem má autor výkazu možnost neuvádět některé dluhy podniku. Tato technika se nazývá mimobilanční financování. (Zemánková, 2013)

2.5 Tlak ze strany investorů

Přístup podniku u sestavování výkazů výrazně ovlivňuje tlak investorů, kteří primárně požadují neustálý růst zisků. Aby své investory uspokojili, a navíc přilákali další, začnou manipulovat s finančními výkazy. Uchýlí se k vykazování vyššího zisku, než je ve skutečnosti a předloží tyto zmanipulované výsledky investorům. (Zemánková, 2013)

2.6 Snaha o snížení daní

Používá se v zemích, kde je spojeno finanční a daňové účetnictví dohromady. Podnik buď sníží hodnotu svých výnosů a náklady nechá tak, tím se mu podaří snížit základ daně, nebo výnosy nechá beze změny a zvýší hodnotu nákladů. Tím se mu opět sníží daňová povinnost. (Zemánková, 2013)

2.7 Splnění podmínek pro poskytnutí úvěru

Důvodem manipulací výkazy je tlak ze strany banky. Podnik usiluje o úvěr u dané banky, ale ví, že stanovené podmínky smlouvy nesplní, začne manipulovat s výsledky, aby předložil bance ty požadované a dosáhl tím na žádanou výši úvěru. (Dvořáková, 2019)

3 NEJVĚTŠÍ ÚČETNÍ SKANDÁLY

3.1 Enron

Tato americká společnost, která patřila mezi největší světové obchodníky s plynem, se dostala do potíží jako první, a to v roce 2001. Ještě v roce 2000 dosahovala nevídaných výsledků, její akcie se prodávaly až za necelých 91 dolarů. Avšak během podzimu následujícího roku se začaly objevovat první problémy. (Drábková, 2017)

Společnost se snažila obrovské množství chybných výsledků zničit, ale to se úplně nepodařilo. V říjnu roku 2001 se zahájilo vyšetřování proti společnosti. V následujícím měsíci se podnik oficiálně přiznal, že své zisky uměle nadhodnocoval, a to už od roku 1997 a to celkem o 600 milionů dolarů. Podle této informace, která společnost vypustila na veřejnost, cena akcií rapidně klesla až na 61 centů. Nakonec akcie společnosti Enron byli vyňaty z burzy obchodování, jelikož podnik skončil v konkurzu. (Jones, 2010)

Společně s Enronem skončila i auditorská firma Arthur Andersen. Vyšetřování objasnilo, že tato firma účetní podvody společnosti Enron celou tu dobu kryla. (Jones, 2010)

Firma Arthur Andersen nebyla jediná, koho se skandál dotkl. Skandál zasáhl i investiční banky, protože kryli určité finanční transakce. Tyto banky dostaly vysoké pokuty, a navíc museli měnit postupy ve vztahu k podnikovým klientům. (Drábková, 2017)

3.2 Worldcom

Americká telekomunikační společnost Worldcom se dostala do problémů v roce 2002. Tedy rok po skandálu Enronu. Podnik se přiznal, manipuloval se svými účetními výkazy a nadhodnotili aktiva až o 11 miliard dolarů. Jejich auditorská společnost byla Arthur Andersen. Společnosti nakonec nezbylo nic jiného než se obrátit na ochranu před věřiteli. (Jones, 2010)

Worldcom nakonec neupadl do úpadku. Podařilo se mu vyjednat s věřiteli, že zaplatí odškodné a pokutu, kterou mu udělila americká komise pro kontrolu cenných papírů. Nakonec se společnost přejmenovala na MCI a nadále podniká. (Drábková, 2017)

3.3 Ahold

O první evropský účetní skandál se postarala společnost Ahold, která v České Republice vlastní prodejny Albert. V roce 2003 firma přiznala, že nadhodnotila své hospodářské

výsledky v letech 2000, 2001 a 2002. Svůj obrat si vylepšila o téměř 40 miliard korun. Jakmile se účetní skandál dostal na povrch, společnost stála na pokraji krachu. Ihned odstoupil výkonný ředitel Cees van der Hoeven i s jeho pravou rukou Michelelem Meursem. Právě oni dostali devítiměsíční podmínku a k tomu každý pokutu ve výši 225 tisíc euro. (Jones, 2010)

Zpočátku se však Cees van der Hoeven zdál jako hrdina. Ve vedení byl už deset a jeho zásluhou se zisk společnosti za tuto dobu velmi navýšil. Hlavně od roku 1996 až do roku 1999, kdy dokázal zisk až ztrojnásobit. (Jones, 2010)

První potíže se objevily v roce 2001, kdy společnost musela své účetnictví převést na americké standardy. Následkem tohoto převádění poklesl zisk ze 1,1 miliardy na pouhých 120 miliónů eur. Následující rok se veřejnost dozvěděla o manipulacích s účetními výkazy a hodnota akcie výrazně klesla z 30 eur na 2,2 eura. (Drábková, 2017)

4 ÚČETNÍ PODVODY

Účetní podvody vznikají následkem nesprávnosti v účetnictví. Ať už úmyslnou či neúmyslnou manipulací účetních výkazů. Úmyslnou manipulaci nazýváme podvod. Podvodné jednání je trestný čin, kde dochází o nežádoucí manipulaci a činnosti, které jsou lživé, zkreslené nebo neúplné. Podvodník chce sám sebe nezákonně obohatit. Manipulací účetních dat předstírá, že účetnictví je v naprostém souladu se zákonem, i když ve skutečnosti tomu tak není. (Drábková, 2017)

Podvodná jednání se řadí do dvou skupin. Rozlišujeme vnitřní a vnější podvodná jednání. (Drábková, 2017)

4.1 Vnitřní podvodná jednání

Vnitřním podvodným jednáním se rozumí nepoctivost uvnitř organizace. Hlavně u zaměstnanců s vysokým postavením či odpovědností, kteří mají přístup k intimním informacím společnosti. Tito zaměstnanci falšují účetní výkazy. Primárně vykazují malý či žádný zisk kvůli snížení základu daně, aby společnost odvedla co nejmenší částku na daních nebo opačně, uměle navýší zisk, aby podnik dosáhl na příslušný úvěr u banky nebo dotaci. (Drábková, 2017)

Vnitřní podvodná jednání jsou podle Drábkové dále členěna do základních tří skupin:

- „*neoprávněné nakládání a aktivy;*
- *manipulace finančních výkazů;*
- *korupce.*“ (Drábková, 2017, s. 50)

4.1.1 Neoprávněné nakládání s aktivy

Tato neoprávněná nakládání je zamyšleno hlavně na oběžné aktiva. Primárně hotovost, prostředky na účtech a také cenné papíry. U těchto aktiv se zaměstnanci snaží zpronevěřit peníze, zatajit výnosy, které skryjí a nezaznamenají v záznamech nebo zadají neoprávněné výdaje jako falešné výběry z poklady nebo z banky. Co se týče majetku, zde spadají hlavně zásoby, materiál, ale i výrobky a další. (Drábková, 2017)

4.1.2 Manipulace účetních výkazů

Účetní výkazy členíme na finanční a nefinanční. Mezi manipulaci finančních výkazů patří nadhodnocování či podhodnocování aktiv nebo výnosů. Patří zde falešné fiktivní výnosy

nebo zveřejnění nesprávných výkazů, kde jsou vypsány nesprávné částky anebo časové nesrovnalosti. Obvykle zaměstnanci při falšování výkazů zatajují i závazky. (Drábková, 2017)

Do nefinanční části výkazů patří veškeré dokumenty. Ať už to jsou dokumenty, které se týkají přímo samotných zaměstnanců, tedy zaměstnanecké dokumenty, také to mohou být interní dokumenty, které kolují uvnitř podniku mezi vedením a managementem anebo externí dokumenty pro externí uživatele jako odběratelé, dodavatelé a také banky. (Drábková, 2017)

4.1.3 Korupce

V korupci se ve většině případů jedná o úplatky. Nelegální odměny, které si zaměstnanci firmy berou za falšování výkazů. Může se taky jednat o ekonomické vydírání, kde dojde o střet osobních zájmů v podniku. Ve střetu zájmu dochází k situaci, kdy i řadový zaměstnanec se snaží svým jednáním vytěžít peněžní prospěch pro sebe i když ví, že podnik bude strádat. Takže v tomto případě se nejedná pouze o vedení či management, které má větší sklony ke korupci, tato situace se naskytne i běžnému řadovému zaměstnanci. (Drábková, 2017)

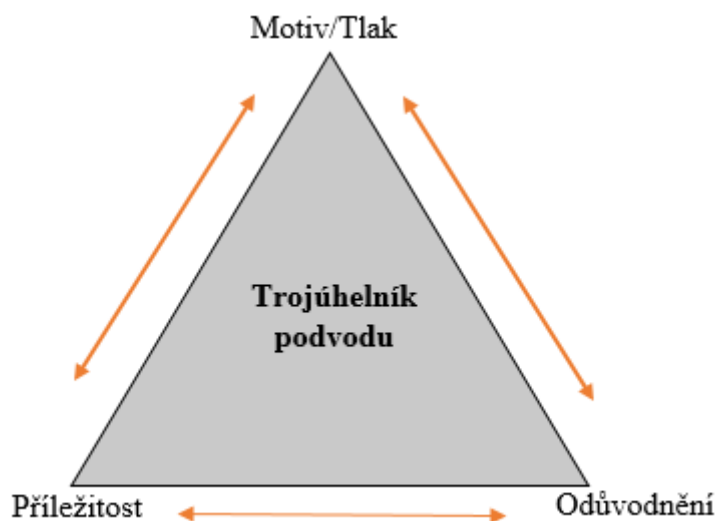
4.2 Vnější podvodná jednání

Vnější podvodná jednání jsou páchána mimo společnost. Osoby, které páchají podvodná jednání, jednají ve svůj prospěch na úkor této společnosti. Primárně padělají různé smlouvy a jiné listiny, které následovně předloží zaměstnancům firmy a přesvědčí je v jejich správnost. (Drábková, 2011)

Tyto podvodná jednání jsou dle Drábkové děleny na tři kategorie:

1. *„Hospodářská trestná činnost v obchodním styku – zde patří podvody s výměnami bankovek ve směnárnách, nebo uskuteční podvodný odběr zboží*
2. *Závažná hospodářská trestná činnost – finanční kriminalita – různé typy finančních podvodů „tunelování“ – zločinné spolčení a podobně*
3. *Opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti – „praní špinavých peněz“ – zejména mezinárodní organizovaný zločin, financování terorismu a další.“*
(Drábková, 2011, s. 43)

4.3 Trojúhelník podvodu

Obrázek 4 - Trojúhelník podvodu (vlastní zpracování, zdroj: Pastorová, 2019, s. 21)

Z trojúhelníku podvodu jdou vyčíst rizikové faktory, které se zabývají nesprávností účetnictví a úmyslným zkreslením účetních výkazů. (Drábková, 2011)

Existuje však i čtyřúhelník podvodu, který je doplněn o úhelník s názvem schopnost pachatel provést podvod. Jedná se o to, že pachatel se nachází na příslušném místě ve správnou dobu a vlastní potřebné prostředky pro uskutečnění podvodu. (Pastorová, 2019)

4.3.1 Motiv / Tlak

V této situaci je pachatel motivován nebo tlačěn k tomu, aby zrealizoval účetní podvod. Podvod nastane ve chvíli, kdy pachatel je pod tlakem ze strany managementu či vedení a začne manipulovat s účetními výkazy. (Drábková, 2017)

4.3.2 Příležitost

Situace, kdy pachatel má příležitost zrealizovat podvod. Riziko realizace podvodu se zvyšuje, pokud podnik má špatný systém vnitřních kontrol. Do příležitostí řadíme například posuzování majetkové struktury a jejich zdroje krytí, které vyžaduje subjektivní ohodnocení. (Drábková, 2017)

4.3.3 Odůvodnění

Odůvodnění pachatele, který si racionálně zdůvodňuje své uskutečněné podvody. Může být přesvědčen, že má nárok na vyšší mzdu, než kterou ve skutečnosti dostává, nebo si myslí, že má nárok platit nižší daně. (Drábková, 2017)

4.4 Rizikové faktory vyplývající z nesprávnosti zpronevěrou majetku

Následkem špatného vnitřního kontrolního systému vznikají různé typy podvodů, jako je například zpronevěra majetku. Rizikové faktory týkající se zpronevěry majetku jsou vypsány níže. (Drábková, 2011)

4.4.1 Motiv / Tlak

Do oblasti nátlaku se za rizikový faktor považují osobní finanční závazky, které vytvářejí nátlak na zaměstnance, který má na starosti agendu s peněžními prostředky nebo agendu s ostatním majetkem. Vedení může svést zaměstnance k tomu, aby tento majetek zpronevěřil. (Drábková, 2017)

Dalším rizikovým faktorem jsou negativní vztahy mezi zaměstnanci a podnikem. Zaměstnanec, který má přístup k peněžním prostředkům nebo k jinému majetku, může být nabádán k tomu, aby tento majetek zcizil. (Drábková, 2017)

Negativní vztahy mohou vzniknout:

- Důsledkem následného propouštění zaměstnanců.
- Změny ve výši mezd u zaměstnanců.
- Různé odměňování či povýšení, které se liší od očekávání. (Drábková, 2017)

4.4.2 Příležitosti

Zvýšení příležitostí pro uskutečnění podvodu v oblasti zpronevěry majetku jsou tyto:

- Pokud má podnik vysokou hotovost v peněžních prostředcích.
- Dlouhodobý majetek, který je velmi dobře obchodovatelný, a ještě je k tomu malý.
- Zásoby, které jsou rovněž malé, ale velmi dobře obchodovatelné.
- Majetek jako dluhopisy či diamanty, které jsou jednoduché na směnitelnost.

(Drábková, 2011)

Druhou variantou pro zvýšení příležitosti zpronevěřit majetek je špatný vnitřní systém kontrol u majetku. Ke zpronevěře dochází z těchto důvodů:

- Neuspokojivá kontrola a prověřování zaměstnanců, kteří mají přístup k majetku a jsou za něho zodpovědní.
- Neúplná a pozdní kontrola majetku.
- Chybná kontrola vedení a jejich vykazované výdaje co se týče například cestovních nákladů.
- Neexistující nezávislé kontroly.
- Špatné vedení interních dokladů o majetku.
- Nevyhovující postup schvalování transakcí a jejich nedostačující dokumentace.
- Nedostatečné vědomosti vedení v oblasti informačních technologií, které nabízí možnost zaměstnancům dopouštění se zpronevěry majetku. (Drábková, 2017)

4.4.3 Odůvodnění

Mezi důvody, proč zaměstnanci zpronevěřují majetek, patří tyto:

- Nedodržování vnitřní kontroly a opomíjení její nápravy.
- Zaměstnanci dávají najevo podniku jejich nespokojenost s jednáním firmy se zaměstnanci.
- Připouštění drobných krádeží.
- Jednání, které naznačuje potencionální zpronevěru majetku. (Drábková, 2017)

4.5 Rizikové faktory podvodného účetního výkaznictví

Další rizikové faktory podvodů se týkají účetního výkaznictví. Spadají zde účetní závěrky, které jsou úmyslně překroucené. (Drábková, 2011)

4.5.1 Pobídky / nátlak

Jako první rizikový faktor, který vede k podvodu je neustálé vyvíjení tlaku na vedení. Po vedení podniku se nepřetržitě vyžaduje, aby splňoval určité finanční cíle. Hlavně v oblasti dosažení maximálního zisku. Jelikož pokaždé tyto cíle nejsou schopni naplnit, pomůžou si právě podvodem a úmyslně zkreslí účetní závěrky. (Drábková, 2017)

Jako další příklad nátlaku je udržení uspokojující finanční stability. Tato stabilita podniku je ovlivněna:

- Vzrůstající konkurencí.
- Nasycení trhu.

- Klesající poptávkou.
- Špatnou přizpůsobivostí na technologické změny.
- Klesající výsledek hospodaření, který může vést až k dosažení ztráty. (Drábková, 2017)

Třetím bodem je vyvíjení tlaku na vedení ve vztahu s externími uživateli, a to ve spojitosti k:

- Dosažení zisku a neustálému růstu podniku dle očekávání investorů a jiných věřitelů.
- Získání kapitálového financování, aby podniku zajistil schopnost prosadit se v porovnání s konkurencí.
- Splácení závazků.
- Dodržování podmínek ve smlouvě o poskytnutí dlouhodobého úvěru. (Drábková, 2017)

Závěrečným bodem, který spadá pod nátlak, je finanční ohrožení vedení firmy v důsledku finanční situace podniku, neboť:

- Tito jednotlivci disponují s určitým finančním podílem.
- Podíl odměn, které toto vedení dostává, závisí na plnění cílů. Mezi tyto cíle patří například dosažení příznivého výsledku hospodaření, rostoucí cen akcií společnosti a další. (Drábková, 2017)

4.5.2 Příležitosti

Charakter činnosti podniku nabízí příležitost ke zkreslování účetního výkaznictví. Následkem těchto překroucených výkazů jsou tyto skutečnosti:

- Peněžní operace se subjekty, které se normálně nevyskytují s odvětvím společnosti.
- Držení dominance finanční pozice v příslušném odvětví, tím se naskýtá možnost nařizovat si podmínky k dodavatelům či odběratelům a uzavírat s nimi smlouvy s nepřiměřenou cenou.
- Položky rozvahy a výkazu zisku a ztrát, které vznikají z odhadů dle subjektivního posouzení.
- Podezřele vysoké či složité transakce, které podnik uzavírá ke konci období.
- Bankovní účty v daňových rájích, které se považují za neopodstatněné. (Drábková, 2017)

Neúčinné kontroly vedení:

- Kde vedení se skládá buď z malé skupinky osob, nebo pouze z jediné osoby a není dostatečně kontrolována.
- Kontrola nad vedení účetního výkaznictví je neefektivní. (Drábková, 2017)

Fakta, která dokazují nestálou organizační strukturu, jsou:

- Vybírání mezi osobami, které drží v podniku významný podíl.
- Komplikovaná organizační struktura.
- Kolísání zaměstnanců ve vedení či právních poradců. (Drábková, 2017)

Nefungující vnitřní kontrolní systém v důsledku:

- Nevyhovující sledování u automatizovaných kontrol a u kontrol, kde firma vykazuje mezitímní účetní výkazy.
- Častá změna pracovníků na pozicích jako jsou účetní, auditoři, informatici.
- Zaměstnávání lidí z neuspokojivou kvalifikací.
- Nedostatečné účetní a informační systémy. (Drábková, 2017)

4.5.3 Postoj / ospravedlnění

Mezi ospravedlnění podvodného účetního výkaznictví patří tyto příklady:

- Vyostřené vztahy mezi vedením a auditorem.
- Špatná pracovní kázeň vedení firmy.
- Konflikty mezi akcionáři.
- Důraz na zásadu významnosti, na kterou se odkazuje vedení podniku, při neustálém ospravedlní se za účetní chyby v účetnictví.
- U vedoucích pracovníků, kteří neodlišují podnikové transakce od soukromých.
- Neefektivní opora etických norem podniku.
- Zapojování části pracovníků z vedení, kteří pracují v nefinanční oblasti, do účetní oblasti při rozhodování a schvalování různých účetních pravidel a postupů.
- Nárazový zájem vedení o vývoj akcií. Primárně o zvyšování zisků na akcii.
- Uzavírání postupů vedení s třetími stranami, které jsou pro podnik nereálné nebo příliš agresivní.
- Nezájem vedení zlepšit fungování vnitřního kontrolního systému. (Drábková, 2017)

4.6 Posuzování rizikových faktorů při zkreslování účetních výkazů

Než dojde ke kreativnímu účetnictví či podvodu, předchází těmto skutečnostem různé rizikové faktory, které jsou popsány výše, nebo varovné signály, které mají podniku napovědět, že něco není v pořádku. Jakmile firma tyto signály nebo rizikové faktory bude ignorovat nebo nebude brát v potaz, je pak o to jednodušší pro jedince uskutečnit podvod, aniž by si toho někdo všimnul. (Pastorová, 2019)

Příklady, které značí agresivní postup v účetnictví nebo rizikové situace jsou následující:

- Odsouvání zveřejnění výkazů nákladů nebo opačně předčasně vykázané tržby.
- Nesrozumitelné smlouvy.
- Neustálé změny zaměstnanců ve vedení podniku.
- Přijímání zaměstnanců a důvěra v odběratelích a dodavatelích bez adekvátního prověření.
- Bankovní účty, které jsou pořízeny v daňových rájích.
- Ekonomické podmínky, které převládají v daném odvětví, a velmi tím ovlivňuje finanční stabilitu podniku.
- Pokles poptávky následkem silné konkurence.
- Z převzetí podniku konkurenční firmou, obvykle vzniká provozní ztráta. Tato ztráta taky vzniká z rizika konkurzu.
- Špatná přizpůsobivost na technologické změny.
- Ve vztahu plnění požadavků třetí strany je vyvíjen velký tlak na vedení.
- Získání dlouhodobého financování, pro financování výzkumů a udržení schopnosti prosadit se v daném odvětví v porovnání s konkurencí.
- Tlak na provozní zaměstnance ze strany vedení na splňování finančních cílů podniku.
- Kolísavá finanční situace podniku ohrožuje odměňování vedení firmy.
- Položky rozvahy a výkazu zisku a ztrát, které jsou dány ze subjektivních odhadů, tudíž se velmi těžko dokazují.
- Velký počet přesčasů, jelikož úkoly nejsou převáděny na jiné zaměstnance.
- Ignorování vnitřních kontrol.
- Nepřiměřeně vysoké zisky nebo hluboké ztráty v porovnání s jinými podniky v odvětví. (Drábková, 2017)

4.7 Důsledky manipulace s účetními daty

Dle některých autorů, využívání manipulací s účetními výkazy neznamena jen samá negativa. Tito autoři se rozdělují na tři typy. Ti, kteří si myslí, že kreativní účetnictví má pozitivní vliv na trh. Jiní autoři zase píšou o tom, že vliv kreativního účetnictví na trh je velmi malý a konečná skupina autorů, kteří zastupují názor výrazně negativního vlivu používáním kreativního účetnictví. (Zemánková, 2013)

Ti autoři, kteří zastávají názor, že využívání kreativního účetnictví je pozitivní, se domnívají, že právě metodou income smoothing externí uživatelé dokáží zvýšit procento správného předvídání budoucnosti podniku. Jiní zase představují využitím income smoothing vyšší informační hodnotu při vykazování hospodářského výsledku. Tuto domněnku začali autoři podrobněji studovat. Studie se týká vztahu mezi jměním akcionářů a metodou income smoothing česky vyhlazováním příjmů. Výsledkem studie je, že podniky, které využívají tuto metodu a vyhlazují své příjmy, jsou pro akcionáře chápány jako méně riskantní a má tedy na trh pozitivní vliv. Tím, že se podnik projevuje jako méně rizikový, může si díky kreativnímu účetnictví zvyšovat cenu akcie. Nakoupením akcií společnosti, má za následek získání dalšího kapitálu pro podnik. Pro podnik je též výhodné manipulovat s účetními výkazy a zmást tím konkurenci. To se bere také jako pozitivní vliv kreativního účetnictví. (Zemánková, 2013)

Druhá skupina autorů, kteří si myslí, že využitím kreativního účetnictví má malý vliv na trh, zase ve své studii zakládají na tom, že neexistuje žádný ověřitelný důkaz, zda metodou income smoothing pozitivně či negativně ovlivňují podnik či jejich akcionáře. (Zemánková, 2013)

Poslední skupinou, kteří prohlašují využíváním kreativního účetnictví za čistě negativní se podpírají za teorii, kdyby trh věděl, že účetní data jsou vyhlazována, pak by tato metoda ztratila na efektivitě. (Zemánková, 2013)

Následky manipulací s účetními výkazy s sebou nesou řadu ovlivněných ukazatelů a statistik. (Zemánková, 2013)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI

V praktické části bakalářské práce budeme analyzovat a popisovat jednotlivé případy kreativního účetnictví ve vybrané společnosti. Na analýzu mi byly poskytnuty materiály jednotlivých případů ve firmách pro odhalení podvodů.

Budeme se zde tedy zabírat veškerými finančními výkazy, kterých se kreativní účetnictví dotýká a vysvětlíme si důvody jejich využití, proč podniky využívají podvody v účetnictví.

6 ANALÝZA KONKRÉTNÍCH PŘÍKLADŮ VYUŽITÍ KREATIVNÍHO ÚČETNICTVÍ

6.1 Případová studie č. 1

Prvním případem, kde se hojně využívá kreativní účetnictví, je hospoda. Tato hospoda si úmyslně krátí tržby, z důvodu, že nechce platit daň z přidané hodnoty nebo daň z příjmů. Z tohoto důvodu si všechny své nákupy účtuje do nákladů, to má za příčinu vyšší hodnotu nákladů než výnosů a podnik se dostane do ztráty. Jelikož má firma ztrátu, nemá z čeho zaplatit daň z příjmů a platbě DPH se také vyhne, protože nemá obrát přes 1 milion korun.

Firma z pokladny neustále nakupuje různé zboží nebo vybírá hotovost pro svoji potřebu. Oproti tomu, ale nevykazuje všechny skutečné příjmy. Vykazuje pouze část svých příjmů, proto se během roku pokladna dostala do mínusových čísel. Snažili se dostat ze ztráty pomocí účtu ostatní závazky ke společníkům obchodní korporace, kde účetně společník vkládá peníze do pokladny, ale fakticky žádné takové transakce neprobíhají. Tímto postupem se jim podaří na konci roku dostat pokladnu na nulu.

Pokladna 211100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
1.01.			0	Počáteční stav
2.01.		200 000	-200 000	Výběr hotovosti
1.02.		100 000	-300 000	Nákup zboží
1.04.	250 000		-50 000	Tržba 1-3
2.04.	500 000		450 000	Vklad společníka
10.04.		550 000	-100 000	Nákup materiálu
1.05.		900 000	-1 000 000	Nákup zboží
1.07.	200 000		-800 000	Tržba 4-6
2.07.	500 000		-300 000	Vklad společníka
1.08.		200 000	-500 000	Výběr hotovosti
1.09.		100 000	-600 000	Nákup zboží
1.10.	300 000		-300 000	Tržba 7-9
2.10.	500 000		200 000	Vklad společníka
15.11.		600 000	-400 000	Nákup materiálu
30.12.	200 000		-200 000	Tržba 10-12
31.12.	200 000		0	Vklad společníka
Celkem za účet	2 650 000	2 650 000	0	<i>Konečný stav</i>

Tabulka 3 - Účetní deník za období se zůstatky – účet 211100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 1)

Ostatní závazky ke společníkům obchodní korporace 365100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
1.01.			0	Počáteční stav
2.04.		500 000	500 000	Vklad společníka
2.07.		500 000	1 000 000	Vklad společníka
2.10.		500 000	1 500 000	Vklad společníka
31.12.		200 000	1 700 000	Vklad společníka
Celkem za účet	0	1 700 000	1 700 000	<i>Konečný stav</i>

Tabulka 4 - Účetní deník za období se zůstatky – účet 365100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 1)

Obrázek 5 - Vývoj zůstatku v pokladně za období (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 1)

Z grafu si můžeme všimnout velice kolísavého stavu na účtu Pokladna během roku. Po většinu času stav byl minusový, a přesto z pokladny účetně odcházely další peníze. Ztráta se vyrovnávala právě z účtu 365100 Ostatní závazky ke společníkům obchodní korporace. Kdyby se na toto zaměřil finanční úřad, pravděpodobně by vyžadoval od společníka vysvětlení, jakým způsobem získal finanční prostředky ve výši jednoho milionu korun, když uvádí, že nemá žádné jiné příjmy.

Výkaz zisku a ztrát		
	<i>Obrat za období</i>	<i>Konečný stav</i>
Náklady		
Spotřeba materiálu	100 000	100 000
Energie	400 000	400 000
Prodané zboží	1 200 000	1 200 000
Ostatní služby	400 000	400 000
Náklady celkem	2 100 000	2 100 000
Výnosy		
Tržby z prodeje služeb	8 000	8 000
Tržby za zboží	1 700 000	1 700 000
Výnosy celkem	1 708 000	1 708 000
Náklady	2 100 000	2 100 000
Výnosy	1 708 000	1 708 000
Zisk (-ztráta)	-392 000	-392 000

Tabulka 5 – Výkaz zisku a ztrát (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 1)

Důkaz, že podnik krátí příjmy, můžeme najít ve výsledovce. Hospody u zboží běžně mají přírážku 200 % a více. Tady vidíme, že firma má pouze 50% přírážku, což je zvláštní. Tudíž nepřiznává všechny tržby. To má za následek ztrátu z podnikání. Jelikož nákupy přiznává všechny a příjmy ne, náklady tím převýší výnosy a vznikne z toho ztráta. Motivace tohoto postupu je nezákonně ušetřit peníze a vyhnout se platbě daně z příjmů a daně z přidané hodnoty.

6.2 Případová studie č. 2

Druhá případová studie se týká agentury práce. Tato firma má cca 150 až 200 zaměstnanců a jejich převážná část pochází z východu Evropy.

Tady funguje kreativní účetnictví ve smyslu mezd. Jelikož má firma tolik zaměstnanců, je jim oficiálně vyplácena minimální mzda a zbytek mzdy jim jde mimo, takzvaně „na ruku“. Zbytek peněz, které zaměstnanci dostávají, podnik vybere z bankovního účtu a dá jim ty peníze v hotovosti, neoficiálně. Účetně se pak tyto peníze kumulují v pokladně, která je tak díky tomu nepřiměřeně vysoká.

Dle informací téměř všechny agentury dovážející lidi ze zahraničí fungují tímto způsobem. Kdyby totiž firmy měly platit odvody z mezd, jejich podnikání by se pravděpodobně stalo nerentabilním, což by vedlo k nutnosti jeho ukončení. Pro udržení své existence podnik raději využívá tuto podvodnou metodu.

Pokladna 211100				
<i>Datum</i>	<i>Má dátí</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
	500 000		500 000	Počáteční stav
15.1.	100 000		600 000	Vklad hotovosti
18.1.	80 000		680 000	Vklad hotovosti
25.1.		250 000	430 000	Splátka směnky
20.2.	300 000		730 000	Vklad hotovosti
25.2.		250 000	480 000	Splátka směnky
16.3.		300 000	180 000	Nákup PHM
21.3.	100 000		280 000	Vklad hotovosti
26.3.		250 000	30 000	Splátka směnky
20.4.	160 000		190 000	Vklad hotovosti
22.4.	210 000		400 000	Vklad hotovosti
27.4.		250 000	150 000	Splátka směnky
1.5.		50 000	100 000	Nákup PHM

Tabulka 6 - Výňatek z účtu Pokladna 211100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 2)

Směnky 379300				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
		3 000 000	3 000 000	Počáteční stav
25.1.	250 000		2 750 000	Splátka směnky
25.2.	250 000		2 500 000	Splátka směnky
26.3.	250 000		2 250 000	Splátka směnky
27.4.	250 000		2 000 000	Splátka směnky

Tabulka 7 - Výňatek z účtu Směnky 379300 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 2)

Protože si firma vkládala peníze určené pro zaměstnance do pokladny, částka v ní byla nepřiměřeně vysoká. Podnik nakoupil směnku v hodnotě 3 milion korun a jejím postupným splácením během roku částkou 250 000 korun se stav v pokladně postupně snižoval. Ihned na začátku následujícího roku se směnka prodala, čímž se pokladna vrátila do původního stavu. K datu sestavení rozvahy ovšem směnka prodaná nebyla, takže pokladna je nižší.

Cílem toho všeho je tedy nižší pokladna k 31.12 a tedy i „uvěřitelná“ rozvaha. Otázka nastává, jak podnik tuto situaci bude řešit v následujícím roce. Jelikož směnku prodali a nemůžou ji tedy použít pro snižování pokladny.

Pokladna 211200 EUR				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
	3 600 000		3 600 000	
12.1.		500 000	3 100 000	Splátka společníkovi
15.1.		10 000	3 090 000	Nákup PHM
12.3.		500 000	2 590 000	Splátka společníkovi
12.5.		500 000	2 090 000	Splátka společníkovi
20.5.		30 000	2 060 000	Nákup PHM
13.6.		500 000	1 560 000	Splátka společníkovi
14.9.		500 000	1 060 000	Splátka společníkovi
20.9.		42 000	1 018 000	Nákup PHM
12.10.		500 000	518 000	Splátka společníkovi
12.12.		500 000	18 000	Splátka společníkovi
Celkem za účet	3 600 000	3 582 000	18 000	<i>Konečný stav</i>

Tabulka 8 - Pokladna 211200 EUR (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 2)

Ostatní závazky ke společníkovi a členům družstva 365100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
			0	
12.1.	500 000		-500 000	Splátka společníkovi
12.3.	500 000		-1 000 000	Splátka společníkovi
12.5.	500 000		-1 500 000	Splátka společníkovi
13.6.	500 000		-2 000 000	Splátka společníkovi
14.9.	500 000		-2 500 000	Splátka společníkovi
12.10.	500 000		-3 000 000	Splátka společníkovi
12.12.	500 000		-3 500 000	Splátka společníkovi
Celkem za účet	3 500 000	0	-3 500 000	<i>Konečný stav</i>

Tabulka 9 - Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 2)

Stav ve druhé Pokladně se také musel snížit, neboť tam bylo účetně uloženo přes 3 miliony korun. Pokladna se tedy snížila tím, že si společník něco půjčil. Zase jen účetně. Obdobné řešení jako v první případové studii.

V minulých letech se Pokladna snižovala například díky účtu 378300 – Půjčka obchodnímu partnerovi v hotovosti. Opět to pomohlo natolik snížit Pokladnu, aby nevypadala podezřele.

Díky těmto metodám kreativního účetnictví se podnik vyhýbá platit vyšší odvody, a tím okrádá ostatní instituce.

6.3 Případová studie č. 3

Další studií je opět firma agentura práce. Tento podnik má cca 50 zaměstnanců. Znovu jsou zde zaměstnanci z východu Evropy, část mezd na černo, kvůli odvodům a opětovně je tady problém s kumulací peněz v pokladně a také větší zisk, než kolik si mohli dovolit ke zdanění. Řešení pro firmu je odlišné než u minulé agentury práce, proto je taky zajímavá.

Pokladna 211100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
	1 000 000		1 000 000	
10.1.	500 000		1 500 000	Vklad hotovosti
26.1.		120 000	1 380 000	Cestovné
2.2.	400 000		1 780 000	Vklad hotovosti
25.2.		140 000	1 640 000	Cestovné
26.2.		250 000	1 390 000	Ubytování
8.3.	400 000		1 790 000	Vklad hotovosti
19.3.		140 000	1 650 000	Cestovné
6.4.	600 000		2 250 000	Vklad hotovosti
20.4.		140 000	2 110 000	Cestovné
22.4.		280 000	1 830 000	Ubytování
5.5.	100 000		1 930 000	Vklad hotovosti
15.5.		140 000	1 790 000	Cestovné
8.6.	400 000		2 190 000	Vklad hotovosti
18.6.		140 000	2 050 000	Cestovné
27.6.		260 000	1 790 000	Ubytování

Tabulka 10 - výňatek z Pokladny 211100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 3)

Cestovné 512100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
26.1.		120 000	120 000	Cestovné
25.2.		140 000	260 000	Cestovné
19.3.		140 000	400 000	Cestovné
20.4.		140 000	540 000	Cestovné
15.5.		140 000	680 000	Cestovné
18.6.		140 000	820 000	Cestovné

Tabulka 11 - výňatek z Cestovné 512100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 3)

Za celý rok jsou v pokladně víceméně účtovány pouze tři operace, které se opakují, co měsíc v občas odlišných částkách. Na straně Má dáti jsou pouze vklady hotovosti z bankovního

účtu kvůli výplatě mezd. Firma dává zbytek mzdy v hotovosti, aby se vyhnula vyšším odvodům. Protože se jim tedy zvyšuje zůstatek na účtu Pokladna, snižují jí tedy cestovným každý měsíc a párkrát je zde účtováno i ubytování pro zahraniční zaměstnance. Těmito výdaji se jim celkem podaří snížit zůstatek v pokladně, přesto ale je na účtu Pokladna na konci roku zůstatek téměř 5 milionů korun.

Zahraníční zaměstnanci jezdili svými auty a bylo jim propláceno cestovné. Z aut registrovaných mimo ČR se neplatí silniční daň. Cestovné bylo vypláceno hotově, tím se vyřeší stav pokladny, a také se tím snížil hospodářský výsledek. Ve skutečnosti se ale žádnými auty nejezdilo.

Výkaz zisku a ztrát		
	<i>Obrat za období</i>	<i>Konečný stav</i>
Náklady		
Spotřeba materiálu	30 000	30 000
Cestovné	1 600 000	1 600 000
Ubytování	900 000	900 000
Mzdové náklady	3 800 000	3 800 000
Zákonné sociální a zdravotní pojištění	1 050 000	1 050 000
Daň z příjmů	480 000	480 000
Náklady celkem	<i>7 860 000</i>	<i>7 860 000</i>
Výnosy		
Tržby z prodeje služeb	10 040 000	10 040 000
Výnosy celkem	<i>10 040 000</i>	<i>10 040 000</i>
Náklady	7 860 000	7 860 000
Výnosy	10 040 000	10 040 000
Zisk (-ztráta)	2 180 000	2 180 000

Tabulka 12 – Výkaz zisku a ztrát (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 3)

Účetnictví bylo uzavírané narychlo, jednatele firmy chtěli najednou rychle snížit výsledek hospodaření. Proto na to podnik moc nedbal a v rychlosti to zaúčtoval na 512/211. V případě kontroly z finančního úřadu by se jen dopsaly cestovní doklady tak, aby se napasovalo cestovné například na 20 aut na vyplacenou částku. Auta fyzicky nikdo kontrolovat nebude, jsou mimo ČR.

V rozvaze je chyba na účtu 261 a pokladna v eurech je v mínusu, není to úmysl, ale tím, že se uzavírání účetnictví dělalo hodiny před termínem, nastaly tam chyby.

6.4 Případová studie č. 4

Následující firma je malá reklamní agentura. Zajímavá je proto, že jednatel si z ní platí mnoho soukromých věcí (dovolené, party, bydlení, vybavení do bytu a mnoho dalších) a vše se to snaží účetní kancelář schovat do účetnictví. Správně by to měl danit ještě jednou jako fyzická osoba.

Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva 365100				
<i>Datum</i>	<i>Má dátí</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
		50 000	-50 000	Počáteční stav
17.8.	100 000		-150 000	Půjčka jednatelem
1.11.	180 000		-330 000	Půjčka jednatelem
13.11.		100 000	-230 000	Vrácení půjčky
Celkem za období	280 000	100 000	-180 000	(obrat)
Celkem za účet	280 000	150 000	-230 000	<i>Konečný stav</i>

Tabulka 13 - Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva 365100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 4)

Jednatel zneužil peníze firmy pro osobní účely na koupi bytu (záloha na byt). Schovalo se to na účet 365100 Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva. Tam už to nejspíš zůstane.

Vybavení bytu, co šlo, se dávalo na 501100 nebo na majetkové účty – televize, play station a jiné. Účetní firma už tento účet nedohledala.

Náklady na reprezentaci 513100				
<i>Datum</i>	<i>Má dátí</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
13.1.	100		100	Reprezentace
18.1.	1 400		1 500	Reprezentace
20.1.	7 900		9 400	Reprezentace
23.1.	850		10 250	Reprezentace
25.1.	230		10 480	Reprezentace
1.2.	26 100		36 580	Reprezentace
6.2.	50		36 630	Reprezentace
9.2.	170		36 800	Reprezentace
		...		
Celkem za období	355 000	0	355 000	(obrat)

Tabulka 14 - Náklady na reprezentaci 513100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 4)

Jednatel a zbytek firmy mají rádi party. Všechno si to platí z firmy. Kryje se to na výkaz 513100 a je tam toho opravdu hodně. Například jen za duben je na účtu přes 40 operací. Je

zde zaúčtována velká škála částek. Od pouhých 20 korun až do 30 000 korun. Na tomto účtu je například zaúčtován i víkend na penzionu s přítelkyní.

Vklady v hotovosti do Pokladny 211100 jsou výběry z účtu 221100 pro osobní potřebu. Peníze se schovávají do pokladny.

Výkaz zisku a ztrát		
	<i>Obrat za období</i>	<i>Konečný stav</i>
Náklady		
501 - Spotřeba materiálu	1 120 000	1 120 000
511 - Opravy a udržování	110 000	110 000
513 - Náklady na reprezentaci	355 000	355 000
518 - Ostatní služby	10 500 000	10 500 000
521 - Mzdové náklady	540 000	540 000
548 - Ostatní provozní náklady	820 000	820 000
551 - Odpisy dl. nehmotného a hmotného majetku	620 000	620 000
591 - Daň z příjmů – splatná	320 000	320 000
Náklady celkem	14 385 000	14 385 000
Výnosy		
Tržby z prodeje služeb	14 500 000	14 500 000
Tržby z prodeje materiálu	50 000	50 000
Výnosy celkem	14 550 000	14 550 000
Náklady	14 385 000	14 385 000
Výnosy	14 550 000	14 550 000
Zisk (-ztráta)	165 000	165 000

Tabulka 15 – Výkaz zisku a ztrát (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 4)

Jednatel letí na dovolenou, často i několikrát ročně. Vše si platí z firmy. Schovává se to na 513100, ubytování se účtuje na 518100, a co opravdu nejde někam schovat, účtuje se to na 548100 (nedaňové náklady). I na účtu 548100 podobně jako 513100 je tam velká škála operací od 20 korun až po 100 000 korun a opět během jednoho měsíce je zde přes 20 operací. I tak je to pro něj výhodné, protože to nedaní jako fyzická osoba. Daní to jen 1x jako právnická osoba.

Většina lidí je tam na živnostenský list, proto má podnik i malý obrat na účtu 331100. Živnostníci se schovávají na 518100.

Na 548100 jsou jak jeho soukromé věci, tak věci, od kterých účetní firma nemá ani doklady. Jednatel na to často kašle a prostě jim ty doklady nedá.

6.5 Případová studie č. 5

V případové studii č. 5 se jedná o malou stavební firmu o 1 člověku – živnostník, co přešel na s.r.o.

Dle účetní firmy jsou v podniku nejspíš nějakí lidé načerno, neboť je velmi nepravděpodobné, aby jeden zedník měl tak vysoký obrat. Opět je zde vidět, jak firma krátí příjmy.

Pokladna 211100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
			0	Počáteční stav
2.1.		20	-20	
3.1.		10 300	-10 320	Mzda 12/XXXX
6.1.		65 000	-75 320	
11.1.		1 210	-76 530	Režijní materiál
13.1.		2 600	-79 130	PHM
24.1.		35 000	-114 130	Materiál
1.2.	40 000		-74 130	
2.2.		850	-74 980	Materiál
8.2.		10 300	-85 280	Mzda 1/XXXX
...				
Celkem za období	1 501 938	1 501 680	258	(obrat)
Celkem za účet	1 501 938	1 501 680	258	<i>Konečný stav</i>

Tabulka 16 - Výňatek Pokladna 211100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5)

Firma dělá zakázky načerno, nechtějí totiž platit daň z přidané hodnoty a daň z příjmů právnických osob.

Do nákladů si ale dávají všechno, takže tam během roku byla pokladna v mínusu, tak jako u většiny firem, které využívají kreativní účetnictví. Minulé roky to účetní firma vyrovnávala z 365100 Ostatní závazky ke společníkům obchodní korporace. Pokladna je teď na nule, přestože jsou v ní příjmy z EET a taky hotovostní platby od zákazníků. Hodně operací v pokladně není popsáno, takže se nedá říct, za jakým účelem peníze z pokladny odcházejí či přicházejí. Opravdu během roku byla v mínusu, až v prosinci se dostala do kladných čísel. Většina příjmů je z EET tržeb, ale taky vysokých vkladů hotovosti z bankovního účtu.

Materiál na skladě 112100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
	308 640		308 640	Počáteční stav
31.12.		308 640	0	Sklad
31.12.	24 340		24 340	Sklad
Celkem za období	24 340	308 640	-284 300	(obrat)
Celkem za účet	332 980	308 640	24 340	<i>Konečný stav</i>

Tabulka 17 - Materiál na skladě 112100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5)

Účetně byla vysoká hodnota ve skladu, v reálu je tam ale 0. Na konci roku to firma vyřešila pouze tím, že částku převedla do nákladu konkrétně na 501100 Spotřeba materiálu.

DPH platby 343100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
		2 700	2 700	Počáteční stav
31.1.		16 000	18 700	Vyúčtování DPH
31.1.	30 000		-11 300	Vyúčtování DPH
28.2.		28 300	17 000	DPH
28.2.	16 400		600	DPH
22.3.	11 000		-10 400	DPH
29.3.		10 400	0	DPH vratka
31.3.		6 000	6 000	DPH
31.3.	12 000		-6 000	DPH
30.4.		28 000	16 000	DPH
30.4.	46 000		-30 000	DPH
25.5.		6 000	-24 000	DPH vratka
31.5.		105 000	81 000	DPH
31.5.	110 000		-29 000	DPH
...				
Celkem za období	579 000	566 000	-12 000	(obrat)
Celkem za účet	579 000	569 000	-10 000	Konečný stav

Tabulka 18 - Výňatek z DPH platby 343100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5)

DPH dodatečné 343110				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
			0	Počáteční stav
31.3.		8 200	8 200	DPH dodatečné
30.4.		6 300	6 300	DPH dodatečné
31.5.		4 400	4 400	DPH dodatečné
31.7.		6 400	6 400	DPH dodatečné
31.8.		11 300	11 300	DPH dodatečné
30.9.		6 000	6 000	DPH dodatečné
31.10.		5 700	5 700	DPH dodatečné
Celkem za období	0	48 300	48 300	(obrat)
celkem za účet	0	48 300	48 300	<i>Konečný stav</i>

Tabulka 19 - DPH dodatečné 343100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5)
 Že firma krátí příjmy, jde tak vidět na DPH. Skoro žádné neplatí, přitom mají velký obrat, na 1 člověka. Účetní firma musela podat opravné DPH na celý rok, protože stavební firma jim často zapomněla dodat příjmy EET.

Po konci roku stavební firma ukončila spolupráci s účetní firmou, jelikož nebyla spokojená s platbou DPH a DPPO. Stavební firma lpí na co nejmenší částce, a i když účetní firma dělala, co mohla, stavební firmě to nestačilo.

Tržby z prodeje služeb 602100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
23.1.		29 000	29 000	Prodej služeb
1.2.		54 500	83 500	Prodej služeb
9.2.		4 440	87 940	Prodej služeb
16.2.		129 700	217 640	Prodej služeb
10.3.		29 000	246 640	Prodej služeb
19.3.		11 800	258 440	Prodej služeb
31.3.		2 816	261 256	EET tržba 3/XXXX
...				
Celkem za období	0	2 984 000	2 984 000	(obrat)
Celkem za účet	0	2 984 000	2 984 000	<i>Konečný stav</i>

Tabulka 20 - Výňatek z Tržeb z prodeje služeb 602100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5)

I dle výše tržeb je velmi nepravděpodobné, že ve stavební firmě pracuje pouze jeden člověk. Většina tržeb jsou za služby, pouze devět operací za rok jsou zde zaúčtovány tržby z EET.

Výkaz zisku a ztrát		
	<i>Obrat za období</i>	<i>Konečný stav</i>
Náklady		
501 Spotřeba materiálu	2 594 200	2 594 200
511 Opravy a udržování	20 800	20 800
518 Ostatní služby	746 000	746 000
521 Mzdové náklady	240 000	240 000
524 Zákonné soc. a zdrav. Pojištění	80 000	80 000
551 Odpisy dl. Nehmotného a hmotného majetku	89 000	89 000
Náklady celkem	3 770 000	3 770 000
Výnosy		
602 Tržby z prodeje služeb	2 984 000	2 984 000
642 Tržby z prodeje materiálu	428 000	428 000
648 Ostatní provozní výnosy	4 000	4 000
Výnosy celkem	3 416 000	3 416 000
Náklady	3 770 000	3 770 000
Výnosy	3 416 000	3 416 000
Zisk (-ztráta)	-354 000	-354 000

Tabulka 21 – Výkaz zisku a ztrát (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5)

Z výkazu zisku a ztrát jde vidět, že firma krátí příjmy. Porovnáme-li tržby se spotřebou, opět tady nenajdeme žádnou větší přírážku, kterou běžně firmy mají. Tudíž je viditelné, že firma nepřiznává všechny své příjmy.

Náklady všechny přiznala, proto i výsledek hospodaření je záporný. Firma nechce platit DPPO, proto udělala vše proto, aby byla záporná. Z tohoto důvodu podnik manipuloval s účetními výkazy.

6.6 Případová studie č. 6

Mezi další zajímavou případovou studií spadá i tato. V této studii si rozebereme hospodu. Zajímavá je proto, že je poměrně nová. Funguje teprve dva roky a ihned zde nalezneme prvky kreativního účetnictví. Zde je důkaz, že i nové podniky ví, jak si přizpůsobit účetnictví, aby platili a odváděli co nejméně a zároveň se snaží o co největší nenápadnost, aby nepůsobili podezřele vůči finančnímu úřadu.

U hospod je velmi časté k vidění krácení tržeb. Tato hospoda není výjimkou.

Drží si nízký obrát pod 1 milion korun kvůli DPH, aby se nestali plátcí DPH.

Daňový základ účetní firma drží kladný, ať se zaplatí nějaká malá daň a není to tak nápadné.

Rozvaha		
	<i>Počáteční stav</i>	<i>Konečný stav</i>
Aktiva		
022 Hmotné movité věci a jejich soubory	0	50 155
132 Zboží na skladě a v prodejnách	16 358	3 214
211 Pokladna	0	0
221 Bankovní účet	4 822	11 028
311 Pohledávky z obchodních vztahů	12 343	12 943
314 Poskytnuté provozní zálohy	25 562	0
Aktiva celkem	59 085	77 340
Pasiva		
082 Oprávky k hmotným movitým věcem a jejich souborům	11 280	22 571
321 Závazky z obchodních vztahů	68 450	32 400
331 Zaměstnanci	22 504	24 660
336 Zúčtování s institucemi soc. zabezpečení a zdr. pojištění	15 665	13 421
341 Daň z příjmů	0	1 710
365 Ostatní závazky ke společníkům obchodní korporace	0	32 035
411 Základní kapitál	10 000	10 000
429 Neuhrazená ztráta minulých let	-78 309	-50 340
431 Výsledek hospodaření ve schv. řízení	9 495	0
Pasiva celkem	59 085	86 457
Aktiva	59 085	77 340
Pasiva	59 085	86 457
Rozdíl	0	-9 117

Tabulka 22 – Rozvaha (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č.6)

Z rozvahy je zajímavý účet 132 Zboží na skladě a v prodejnách. Je to nereálná hodnota. Hospoda nebude mít tak málo zboží, s porovnáním s ostatními hospodami je tato částka velice nereálná.

Aby si podnik obhájil nízký obrat, nedává si do nákladů všechny nákupy zboží, proto také nízká hodnota skladu.

Nákup zboží 504100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
5.1.	9 200		9 200	Nákup zboží
11.1.	16 100		25 300	Nákup zboží
25.1.	23 450		48 750	Nákup zboží
1.2.	32 190		80 940	Nákup zboží
...				
Celkem za období	257 453		257 453	(obrat)
Celkem za účet	257 453		257 453	Konečný stav

Tabulka 23 - Nákup zboží 504100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č.6)

Hospoda má v nákladech nereálně málo zboží na skladě, ale tak akorát vzhledem k výši přiznaným tržbám.

Ostatní závazky ke společníkovi a členům družstva 365100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
2.1.		81 683	81 683	Půjčka
30.1.		16 000	97 683	Půjčka
13.2.		9 000	106 683	Půjčka
...				
30.12.	149 446		159 427	Splátka společníkovi
31.12.	73 873		85 554	Splátka společníkovi
31.12.		28 164	113 718	Vyrovnání záloh
Celkem za období	223 319	255 354	32 035	(obrat)
Celkem za účet	223 319	255 354	32 035	Konečný stav

Tabulka 24 - Ostatní závazky ke společníkovi a členům družstva 365100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č.6)

Účet 365100 podniku slouží jako „vyrovňovací účet“. Z tohoto účtu se podnik snaží snížit ztráty v Pokladně 211100. Z rozvahy můžeme vyčíst, že počáteční stav i konečný stav je nulový. V průběhu roku je však většinu času tento účet záporný. Na dorovnání do nuly firmě posloužil účet 365100, kde účetně si podnik půjčuje a pak peníze vrací, doopravdy se ale nic takového neděje. Z toho je taky vidět krácení tržeb.

6.7 Případová studie č. 7

Poslední případovou studií je druhá agentura práce. První je uvedena v případové studii č. 3. V účtování je si velmi podobná. Účetní firma ví jak účtovat a zamaskovat případy, ale v tomto případě to nešlo úplně podle plánu.

Firma vyplácí zaměstnance načerno v hotovosti, tím se jí strašně roste pokladna, protože peníze jdou účetně do pokladny. Reálně v pokladně nic není, přesto je na ni obrat v milionech.

Pokladna 211100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
	528 920		528 920	Počáteční stav
4.1.		400	528 520	Výdej hotovosti
31.1.	270 000		798 520	Vklad hotovosti
31.1.		77 248	721 272	Cestovné
31.1.		54 289	666 983	Cestovné
28.2.	270 000		936 983	Vklad hotovosti
28.2.		50 420	886 563	Cestovné
28.2.		41 110	845 453	Cestovné
28.2.		33 865	811 588	Cestovné
28.2.		40 300	771 288	Cestovné
...				
Celkem za období	482 820	5 176 286	-348 465	(obrat)
Celkem za účet	5 356 741	5 176 286	180 455	Konečný stav

Tabulka 25 - Pokladna 211100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 7)

Cestovné 512100				
<i>Datum</i>	<i>Má dáti</i>	<i>Dal</i>	<i>Zůstatek</i>	<i>Popis</i>
31.1.	77 248		77 248	Cestovné
31.1.	54 289		131 537	Cestovné
28.2.	50 420		181 957	Cestovné
28.2.	41 110		223 067	Cestovné
28.2.	33 865		256 932	Cestovné
28.2.	40 300		297 232	Cestovné
...				
Celkem za období	3 055 883	0	3 055 883	(obrat)
Celkem za účet	3 055 883	0	3 055 883	Konečný stav

Tabulka 26 - Cestovné 512100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 7)

Pokladnu firma stahuje cestovným, které je fiktivní. Dokonce účetní firma přiznala, že to s cestovným přehnal ve snaze stáhnout pokladnu a dostala podnik do ztráty.

Výsledovka		
	<i>Obrat za období</i>	<i>Konečný stav</i>
Náklady		
501 Spotřeba materiálu	128 432	128 432
510 Opravy a udržování	33 163	33 163
512 Cestovné	3 055 883	3 055 883
518 Ostatní služby	3 832 609	3 832 609
521 Mzdové náklady	2 822 286	2 822 286
524 Zákonné sociální a zdravotní pojištění	757 509	757 509
527 Zákonné sociální náklady	12 516	12 516
531 Silniční daň	3 320	3 320
548 Ostatní provozní náklady	28 550	28 550
551 odpisy dl. Nehmotného a hmotného majetku	190 500	190 500
Náklady celkem	10 864 768	10 864 768
Výnosy		
602 Tržby z prodeje služeb	10 829 612	10 829 612
648 Ostatní provozní výnosy	16 000	16 000
663 Kurzové zisky	12 730	12 730
Výnosy celkem	10 858 342	10 858 342
Náklady	10 864 768	10 864 768
Výnosy	10 858 342	10 858 342
Zisk (-ztráta)	-6 426	-6 426

Tabulka 27 - Výsledovka (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 7)

Z výkazu můžeme vyčíst, že zaplacení silniční daně a auta je mnohem levnější než platba odvodů z mezd.

Dle účetní firmy agentura práce bude mít v roce 2020 velké problémy, proto přijde vhod nakumulovaný zisk minulých let, která podnik má ve výši 4 035 640 Kč.

Účetní firma také uvedla, že jsou zde drobné chyby, jelikož podnik se uzavíral na poslední chvíli a některé věci přehlédli.

7 VYHODNOCENÍ MANIPULACE ÚČETNÍCH VÝKAZŮ A NÁVRHY NA OPATŘENÍ

Při pohledu na analýzu všech uvedených účetních výkazů z případových studií lze vypožorovat, že manipulace s účetními výkazy je ve všech případech úmyslná. Motivací všech firem je získat ze svého podnikání co nejvíce a odvádět státu co nejméně. Použití kreativního účetnictví se jeví pro společnosti jako pozitivní.

Nejčastější snahou je snižovat základ daně pro výpočet daně z příjmů, aby podnik odvedl at' už žádnou nebo minimální daň, z důvodu udržení nenápadnosti a vyhnutí se následně kontrole ze strany finančního úřadu. Další významnou motivací pro využití kreativního účetnictví bylo ve smyslu udržet si obrat pod 1 milionem korun, aby se podniky nestali plátcí daně z přidané hodnoty. Pro firmy jako agentury práce, které zaměstnávají ve velké míře cizince, bylo mnohem výhodnější vyplácet mzdy zaměstnancům na černo, díky čemuž se vyhnuli odvodům z mezd, jelikož v poměru s vysokým počtem zaměstnanců by tyto odvody dosahovali k vysoké částce.

Ve všech případových studiích si lze povšimnout preciznosti manipulací s účetními výkazy, protože dle informací od účetní společnosti nedošlo zatím k žádnému podezření či odhalení ze strany úřadů. Z toho vyplývá, že používání kreativního účetnictví se vyplácí.

Pro zamezení tohoto využívání kreativního účetnictví je důležité dbát na zkvalitnění kontrol za účelem včasného odhalení manipulace. Dále zvýšit důraz na prohloubení vědomostí o problematice kreativního účetnictví ze strany finančních úřadů, jelikož jim zde unikají důležité informace a peníze, které by správně společnosti měly odvést. Cíle toho všeho, je zvýšit procento úspěšného odhalení a zamezit v následném pokračování manipulace.

Ze strany firem však také časté záměrné zkreslování reality nemusí vést jen prospěch, ale může plynout i ke špatným rozhodnutím, co se týče budoucnosti firmy. S tímto rizikem by podniky měly počítat a zohlednit tak možnosti využívání záměrné manipulace s účetními výkazy. Společnosti totiž nespĺňují základní zásadu účetnictví věrného a poctivého zobrazení skutečnosti.

ZÁVĚR

Bakalářská práce je věnována kreativnímu účetnictví a využívání technik ve vybrané společnosti. Problematika kreativního účetnictví se začíná stávat aktuálním tématem dnešní doby a je důležité mu začít věnovat pozornost. Cílem této práce bylo co nejbližší seznámení s touto problematikou, jelikož na základě zmanipulovaných účetních výkazů jsou sestavovány další výkazy jako výsledovka a rozvaha. Tyto výkazy jsou pro podnik jako zrcadlo, podle kterých se pak nadále rozhodují o budoucnosti fungování podniku.

V úvodních kapitolách teoretické části byla vysvětlena definice kreativního účetnictví a přiblížení tohoto tématu. Pro úplné pochopení fungování kreativního účetnictví posloužily až jednotlivé techniky. Pomocí odborných zdrojů jsou v práci následně uvedeny i motivy využívání, které jsou velmi důležité pro následnou praktickou část. Neméně důležitá část je i uvedení světových skandálů, u kterých se podařilo odhalit kreativní účetnictví.

Následná kapitola účetní podvody je rozdělena do mnoha podkapitol. Hlavním cílem této kapitoly je seznámení se s definicí podvodů a rozdílu mezi podvodem a kreativního účetnictví. Dále jsou zde uvedeny rizikové faktory ať už vyplývající ze zpronevěry majetku nebo nesprávnosti účetního výkaznictví. Každá tato rizika jsou popsána dle bodů podvodného trojúhelníka.

Teoretickou část uzavírá kapitola důsledky manipulace s účetními daty, kde jsou vypsány názory různých autorů na využívání kreativního účetnictví. Někteří z nich popisují, že využitím právě kreativního účetnictví bude mít pozitivní vliv na vývoj trhu, jiní zase tento názor razantně vyvrací.

V praktické části už se nachází přímá analýza jednotlivých případových studií. Každá studie je zaměřena na to nejzajímavější z pohledu kreativního účetnictví. Výsledkem bylo, že všechny manipulace vedly ke stejnému principu, a to ke snížení základu daně a dosažení menšího obrátu než 1 milion korun.

Většina těchto studií, takto funguje, ale každý podnik na to šel trošku jinou cestou, protože kdyby k tomu přistupovali stejně, vypadalo by to podezřele. Velkou roli v manipulaci s účetními výkazy hrál účet 211100 Pokladna. Zde byly neuvěřitelně vysoké vykazované částky během roku, kdy pokladna dosahovala záporné částky.

Na základě analýzy případových studií bylo vypracováno závěrečné vyhodnocení a návrhy na opatření, která by měla být přijata, aby k těmto situacím dále nedocházelo. Boj proti

kreativnímu účetnictví existuje, a i do budoucna se bude jednat o velice aktuální problematiku. Nejúčinnější ochranou proti kreativnímu účetnictví je prevence, dostatečná a důkladná kontrola účetních výkazů ze strany finančních úřadů. Je důležité mít dostatek odhalených případů, které mohou do budoucna posloužit pro vytvoření metodiky za účelem odhalování kreativního účetnictví.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

CELERYNOVÁ, Soňa. *Kreativní účetnictví v podmínkách české účetní legislativy*. Plzeň, 2013. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni.

DRÁBKOVÁ, Zita. *Kreativní účetnictví a účetní podvody jako porušování věrného a pravdivého obrazu účetnictví* [online]. České Budějovice, 2011, [cit. 2019-10-07]. Dostupné z: https://theses.cz/id/4pa3u2/Drbkov_disertan_prce.pdf. Disertační práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

DRÁBKOVÁ, Zita. *Kreativní účetnictví a účetní podvody: řízení rizika účetních chyb a podvodů*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 152 s. ISBN 9788075527912.

Druhy podnikatelských rizik. *Management Mania* [online]. Praha: ManagementMania.com, 2015, [cit. 2019-10-06]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/druhy-podnikatelskych-rizik>.

DVOŘÁKOVÁ, Lenka. *Nejčastější chyby a omyly účetních*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 212 s. ISBN 9788075983312.

JONES, Michael. *Creative Accounting, Fraud and International Accounting Scandals*. 1. vydání. Hoboken: John Wiley, 2010, 576 ps. ISBN 9780470057650.

KLEČKOVÁ, Bc. Jitka. *Metody kreativního účetnictví, modely a jejich využití* [online]. České Budějovice, 2014 [cit. 2019-10-06]. Dostupné z: https://theses.cz/id/c80nkm/Diplomov_prce_-_Jitka_Klekov.pdf. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

PASTOROVÁ, Dagmar Alžběta. *Kreativní účetnictví – využívání technik kreativního účetnictví v podmínkách České republiky* [online]. Zlín, 2019 [cit. 2019-10-07]. Dostupné z: https://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/45185/pastorov%0c3%a1_2019_dp.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

SLÁDKOVÁ, Eva a Jiří STROUHAL. *Účetnictví – výkaznictví podle českých účetních předpisů*. 1. vydání. Praha: Institut certifikace účetních, 2016, 152 s. ISBN 9788087985083.

ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ, *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2016, 288 s. ISBN 9788027100484.

ZEMÁNKOVÁ, Lenka. *Využívání kreativního účetnictví malými a drobnými podniky v České republice* [online]. Brno, 2013 [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11012/25067>. Disertační práce. Vysoké učení technické v Brně.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

DPFO Daň z příjmů fyzických osob

DPPO Daň z příjmů právnických osob

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Diagram technik kreativního účetnictví (vlastní zpracování, zdroj: Drábková, 2011, s. 16).....	12
Obrázek 2 - Modelová situace Income smoothing (vlastní zpracování)	14
Obrázek 3 - Modelová situace Big bath (vlastní zpracování).....	15
Obrázek 4 - Trojúhelník podvodu (vlastní zpracování, zdroj: Pastorová, 2019, s. 21).....	24
Obrázek 5 - Vývoj zůstatku v pokladně za období (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 1).....	34

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Data modelové situace Income smoothing (vlastní zpracování).....	14
Tabulka 2 - Data modelové situace Big bath (vlastní zpracování)	15
Tabulka 3 - Účetní deník za období se zůstatky – účet 211100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 1)	33
Tabulka 4 - Účetní deník za období se zůstatky – účet 365100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 1)	34
Tabulka 6 – Výkaz zisku a ztrát (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 1)	35
Tabulka 7 - Výňatek z účtu Pokladna 211100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 2)	36
Tabulka 8 - Výňatek z účtu Směnky 379300 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 2)	37
Tabulka 9 - Pokladna 211200 EUR (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 2)	37
Tabulka 10 - Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 2)	38
Tabulka 11 - výňatek z Pokladny 211100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 3)	39
Tabulka 12 - výňatek z Cestovné 512100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 3)	39
Tabulka 13 – Výkaz zisku a ztrát (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 3)	40
Tabulka 14 - Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva 365100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 4)	41
Tabulka 15 - Náklady na reprezentaci 513100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 4)	41
Tabulka 16 – Výkaz zisku a ztrát (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 4)	42
Tabulka 17 - Výňatek Pokladna 211100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5).....	43
Tabulka 18 - Materiál na skladě 112100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5)	44
Tabulka 19 - Výňatek z DPH platby 343100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5)	44
Tabulka 20 - DPH dodatečné 343100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5)...	45
Tabulka 21 - Výňatek z Tržeb z prodeje služeb 602100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5).....	45
Tabulka 22 – Výkaz zisku a ztrát (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 5)	46
Tabulka 23 – Rozvaha (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č.6)	47
Tabulka 24 - Nákup zboží 504100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č.6)	48
Tabulka 25 - Ostatní závazky ke společníkovi a členům družstva 365100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č.6)	48
Tabulka 26 - Pokladna 211100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 7).....	49

Tabulka 27 - Cestovné 512100 (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 7).....	49
Tabulka 28 - Výsledovka (vlastní zpracování, zdroj: případová studie č. 7)	50

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Obsah CD

PŘÍLOHA P I: OBSAH CD

Struktura obsahu přiloženého CD

- Text bakalářské práce ve formátu PDF